



Tekst | Lieke van Zullekom Beeld | Architectuurfotografen / Fedde de Weert

Nationaal Holocaustmuseum en Hollandsche Schouwburg in Amsterdam: Ingrijpende verbouwing op een memorabele plek

In het Joods Cultureel Kwartier in Amsterdam is onlangs een bijzonder project opgeleverd. In slechts anderhalf jaar tijd zijn de Hollandsche Schouwburg uit 1892 en voormalige Hervormde Kweekschool uit 1888 ingrijpend gerenoveerd en gerestaureerd. In opdracht van Stichting Hollandsche Schouwburg verzorgde Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen B.V. alle bouwkundige werkzaamheden hiervoor. Bovendien stond de Noord-Hollandse aannemer in voor de coördinatie van alle nevenaannemers, inclusief de installateurs. Op dit moment wordt de voormalige Hervormde Kweekschool als Nationaal Holocaustmuseum ingericht. Beide gebouwen zullen begin 2024 openen voor publiek.

In navolging van de geschiedenis van de gebouwen, was ook hun locatie bijzonder.

Beide gebouwen aan de Plantage Middenlaan in Amsterdam hebben een beladen rol in de Jodenvervolgung tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zo werd de Hollandsche Schouwburg op nummer 24 vanaf 1942 door de Duitse bezetter gebruikt als verzamelplaats voor Joden. Tienduizenden werden vanaf deze plek naar concentratie- en vernietigingskampen gedeporteerd. De voormalige Hervormde Kweekschool op nummer 27 speelde juist een rol bij de redden uit de naastgelegen crèche, waar jonge kinderen hun deportatie moesten afwachten. Zo werden vele kinderen over de schutting getild en via de Hervormde Kweekschool naar onderduikadressen gebracht. Van 2016 tot 2020 was in dit gebouw het tijdelijke Nationaal Holocaustmuseum in oprichting gevestigd.

IN OUDE LUISTER HERSTELD

Het ontwerp voor het permanente Nationaal Holocaustmuseum en de tegenovergelegen Hollandsche Schouwburg is gemaakt door Office Winhov. Waar de Hollandsche Schouwburg ingericht blijft als gedenkplaats, wordt de voormalige Hervormde

Kweekschool een museum. Op de plek van de oude schoolgymzaal is bovendien een uitbreiding toegevoegd, met ruimtes voor tijdelijke exposities, een auditorium en facilitaire voorzieningen. In september 2021 is in de patio tussen de oude school en de uitbreiding onder toezicht van De Nijs gestart met de boringen voor een WKO-installatie, waarna in januari 2022 met de stripsloop van de gebouwen is gestart. "De bovenste twee verdiepingen van de Hervormde Kweekschool zijn verwijderd", vertelt Edwin Swart, Bedrijfsleider van De Nijs. Op het deel van nummer 27 is een nieuwe kap geplaatst, terwijl op de plek van een latere toevoeging op nummer 29 een installatieverdieping is toegevoegd. Hiermee hebben we de architectuur van het gebouw met beschermd stadsgezicht in oude luister hersteld."

COMPLETE HERINDELING

Inpandig vond een complete herindeling plaats, vertelt hij. "Hierbij zijn alle niet-dragende wanden verwijderd. Bovendien zijn diverse dragende wanden vervangen door nieuwe constructieve voor-

zieningen, waarna de gebouwdelen een nieuwe inrichting met metalstudwanden, nieuwe plafonds en nieuwe wand- en vloerafwerkingen hebben gekregen." Zo is de oorspronkelijke structuur van de klaslokalen en gangen weer duidelijk zichtbaar. "Waar de houten hoofdtrap van de voormalige Kweekschool gerestaureerd kon worden, heeft het aanpalende woonhuis op nummer 29 een compleet nieuw trappenhuis gekregen. De twee-verdiepingshoge trap met tussenbordes is in slechts twee hijsacties naar binnen gehesen."

GEVELRENOVATIE EN RESTAURATIE

Zowel in het Nationaal Holocaustmuseum als de Hollandsche Schouwburg is een keur aan vloerafwerkingen verwerkt. "Van eikenhout parket tot cementgebonden gietvloeren, tegelvloeren, terrazzovloeren en PVC-vloeren, waardoor we met verschillende materiaalstromen én droogtijden te maken hadden", vertelt Swart. Maar dat was zeker niet de grootste uitdaging. Zo moest de complete gevel van de Hollandsche Schouwburg gerenoveerd én gerestaureerd worden, met respect

voor de Rijksmonumentale status. "Hiervoor hebben we nauw samengewerkt met Office Winhov en Monumentenzorg. Inpandig zijn de ruimtes geschikt gemaakt voor educatieve en herdenkingsbijeenkomsten. Bovendien is de complete beuk met trappenhuis, liften en toiletten vervangen door een nieuw verkeersgebied met toiletten op de tussenverdiepingen."

Ook in de Hollandsche Schouwburg is een nieuwe inrichting met metalstudwanden en een frisse plafond-, wand- en vloerafwerking gemaakt. "Bijzonder hier is dat de esthetische vormgeving van architect Jan Leupen als vertrekpunt is genomen. Hij was in de jaren 1960 verantwoordelijk voor het ontwerp van de herdenkingsplek in het voormalige theater." Op de begane grond was oorspronkelijk een betontegelpad met brede voegen voorzien, vertelt Swart. "Omdat dit conform de huidige materiaal- en comforteisen niet meer was toegestaan, is een alternatieve afwerking gemaakt met vloerverwarming en Terrazzo tegels, die in het werk met een contrasterende voegkleur zijn afgewerkt. Hiermee komen authentieke uitstraling en hedendaagse eisen perfect samen."

CROSSDOCK

In navolging van de geschiedenis van de gebou-



Inpandig vond een complete herindeling plaats.

wen, was ook hun locatie bijzonder, besluit Swart. "In hartje Amsterdam en aan weerszijden van een drukke verkeersader. Dit stelde bijzondere eisen aan de logistiek. Om zo veel mogelijk grote en zware transporten te ondervangen, hebben wij slim gebruik gemaakt van een crossdock. Alle bouwmaterialen werden bezorgd bij BMN Van Keulen, die de producten gecombineerd en op afroep op de bouwplaats heeft afgeleverd. Ook is de torenkraan gepositioneerd in de tuin achter de school. Voor het kleine beetje hinder dat overbleef, krijgt de stad nu een prachtige gedenkplaats en nationaal museum terug." ■

Bouwinfo

- Opdrachtgever**
Stichting Hollandsche Schouwburg
- Architect**
Architectenbureau Office Winhov
- Aannemer**
Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen B.V.
- Glas- en schilderwerk**
De Boer Obdam
- Trappen**
MEBU Trappen
- E-installaties**
Elektropartners

Vakmanschap en kwaliteit tot in het kleinste detail

Nationaal Holocaustmuseum, Amsterdam

www.denijs.nl

BEWUSTE BOUWERS CERTIFICATEN: ISO 9001 ISO 14001 VCA**